

STRATEGIA

de instruire pentru personalul specializat din cadrul MAI în vederea prevenirii unor potențiale acte de corupție în cadrul Organelor Afacerilor Interne

I. Dispoziții generale

1. Una din prioritățile actuale ale reformelor politice, sociale și economice din Republica Moldova este prevenirea și combaterea corupției. Privită obiectiv, inclusiv prin prisma fenomenului corupției, tranziția politică, socială și economică din perioada ce s-a scurs de la declararea independenței statului nostru a avut un impact dezastruos asupra dezvoltării țării.

Acest fenomen nu a ocolit nici organele Ministerului Afacerilor Interne. Proporțiile și importanța luptei împotriva fenomenului corupției în cadrul organelor afacerilor interne, solicită imperativ abordarea strategică a acestui fenomen, prin urmare elaborarea și implementarea unei strategii de instruire pentru personalul specializat din cadrul MAI în vederea prevenirii unor potențiale acte de corupție în cadrul Organelor Afacerilor Interne (în continuare - Strategie).

2. *Oportunitatea* Strategiei este determinată de conștientizarea imposibilității de a dezrădăcina corupția doar prin aplicarea unor măsuri penal-restrictive, a necesității unei noi abordări a acestui fenomen, inclusiv a îmbinării acțiunilor de prevenire a corupției cu cele de depistare, instrumentare și sancționare, promovându-se, totodată, mecanismele economiei de piață.

II. Baza normativă

3. La elaborarea **Strategiei de instruire a personalului specializat din cadrul MAI în vederea prevenirii unor potențiale acte de corupție în cadrul Organelor Afacerilor Interne** s-a ținut cont de: Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova Nr.421-XV din 16.12.2004 (Monitorul Oficial al R.Moldova nr.13-16/58 din 21.01.2005) pentru aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției și Planului de acțiuni pentru realizarea

Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției; Programul de acțiuni al MAI prevăzut prin ordinul MAI nr.44 din 14.02.2007, privind implementarea Planului Preliminar de Țară al Republicii Moldova în cadrul Programului SUA „Provocările Mileniului”; experiența și practica internațională în domeniu, cât și experiența unor state europene; de cerințele și recomandările organismelor internaționale.

III. Conceptul și factorii ce favorizează fenomenul de corupție

4. Combaterea criminalității, inclusiv a infracțiunilor de corupție, cuprinde un ansamblu de măsuri - organizaționale, administrative, investigativ - operative, procesuale și penale - desfășurate în temeiul legii de către organele de stat abilitate în descoperirea la timp și în mod complet faptele ce constituie infracțiuni de corupție, a soluționa cauzele penale printr-un proces judiciar echitabil, astfel ca orice persoană, care a săvârșit o asemenea infracțiune, să fie sancționată potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală.

5. La nivel național corupția este definită în Legea nr.900-XIII din 27 iunie 1996 privind combaterea corupției și protecționismului, ca un fenomen antisocial, ce reprezintă o înțelegere ilegală între două părți, una propunând sau promițând privilegii sau beneficii nelegitime, cealaltă, antrenată în serviciul public, consimțind sau primindu-le în schimbul executării sau neexecutării unor anumite acțiuni funcționale, ce conțin elemente ale infracțiunii prevăzute în Codul penal.

Grupul multidisciplinar, în problemele corupției, al Consiliului Europei a definit corupția ca orice comportament al persoanei în a cărei sarcină a fost pusă executarea anumitor obligații în sectorul public sau privat, care condiționează încălcarea acestora în calitate de persoană de stat cu funcție de răspundere, lucrător privat, agent independent, având drept scop obținerea unui profit ilegal pentru sine și alte persoane. Astfel, este extins cercul subiecților actelor de

corupție, aceștia fiind atât funcționari din sectorul public, cât și funcționari din sectorul privat.

6. Conform Convenției civile privind corupția (Strasbourg, 4 noiembrie 1999), prin corupție se înțelege "faptul de a solicita, de a oferi, de a da sau de a accepta, direct sau indirect, un comision ilicit sau un alt avantaj necuvenit, sau promisiunea unui asemenea avantaj necuvenit, care afectează exercitarea normală a unei funcții sau comportamentul cerut beneficiarului comisionului ilicit, sau al avantajului necuvenit, sau al promisiunii unui asemenea avantaj necuvenit".

Convenția penală privind corupția (Strasbourg, 27 ianuarie 1999) definește corupția în cele două modalități de săvârșire a ei - activă și pasivă.

Corupția activă este "*promisiunea, oferirea sau darea, cu intenție, de către orice persoană, direct sau indirect, a oricărui folos necuvenit, către un funcționar public, pentru sine ori pentru altul, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor*".

Corupția pasivă este "*solicitarea ori primirea, cu intenție, de către un funcționar public, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, pentru sine ori pentru altul sau acceptarea unei oferte ori promisiuni a unui astfel de folos, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale*".

Potrivit convenției numite, aceste fapte constituie corupție, dacă sânt săvârșite de funcționari publici naționali, străini, parlamentari naționali, străini și ai adunărilor parlamentare internaționale, funcționari internaționali, precum și de persoane care reprezintă organizații internaționale.

7. *Factorii principali ce determină corupția:*

- a) Neglijența ordinii sociale pe verticală, cât și pe orizontală;
- b) Imperfecțiunile legislației naționale, existența numeroaselor legi ale căror prevederi se contrazic sau sunt lipsite de mecanismele reale în realizarea lor;

- c) Remunerația funcționarilor MAI fiind insuficientă (aceste venituri nu satisfac nici necesitățile minime de primă necesitate ale angajaților), nu se ține cont de fenomenele economice ce se petrec pe piața națională (inflația banilor, creșterea prețurilor).
- d) Dispariția valorilor sociale ca, echitatea, devotamentul și onestitatea, ce au fost înlocuite de valoarea „banului” etc.,.

Datele statistice oficiale, precum și cele prezentate de organizațiile nonguvernamentale specializate în domeniu, rezultatele cercetărilor științifice, criminologice, informațiile organelor de drept, datele statisticii judiciare, publicațiile din mass - media impun constatarea faptului că fenomenul corupției a afectat, practic, toate domeniile sociale: politic și instituțional, economic, judiciar și de drept, de instruire și educație, de asistență socială și medicală, investițional și de comerț internațional, binențeles nefiind ocolite nici organele subordonate ale MAI.

8. *Impactul* corupției se manifestă în diverse forme și modalități. Tergiversarea birocratică la întocmirea documentelor oficiale, incapacitatea de a asigura pe deplin securitatea persoanei, protecționismul (nepotismul), traficul de influență, descurajează potențialii investitori și inițiativa de întreprinzător.

În activitatea MAI, corupția are un efect negativ ce se prezintă prin calitatea diminuată a acțiunilor desfășurate de către aceasta; etc.

9. *Principiile* de bază în prevenirea și combaterea corupției sunt:

a) Respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului presupune că în toate acțiunile angajaților MAI sînt obligați să respecte cu strictețe drepturile, libertățile constituționale și fundamentale ale persoanei, în corespundere cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, Constituția Republicii Moldova, Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, precum și alte acte normative în vigoare.

b) Prezumția nevinovăției persoana implicată într-un act de corupție este prezumată nevinovată atîta timp cît vinovăția sa nu-i va fi dovedită, în modul

prevăzut de lege, într-un proces judiciar public în cadrul căruia îi vor fi asigurate toate garanțiile necesare apărării sale și nu va fi constatată printr-o hotărîre judecătorească de condamnare definitivă.

c) egalitatea tuturor cetățenilor în fața legii și asigurarea accesului liber la informație și justiție constituie îndeplinirea atribuțiilor profesionale prin aplicarea unor tratamente umane, egale tuturor persoanelor, fără a fi influențat de considerente etnice, de naționalitate rasă religie, opinie politică sau de altă orice altă opinie, vîrstă, sex, origine națională, socială sau decurgînd din orice altă situație.

Orice persoană are dreptul la examinare și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu legea;

d) transparența activității de combatere a corupției constă în deschiderea pe care organele de drept trebuie să le manifeste față de societate, în limitele stabilite de lege;

e) principiul cooperării se exprimă prin faptul că în prevenirea și combaterea corupției, organele de drept trebuie să formeze un parteneriat adecvat cu societatea civilă, precum și conlucrarea între toate instituțiile abilitate cu obligații de combatere a fenomenului corupției.

IV. Scopul și obiectivele Strategiei

10. **Scopul imediat** al Strategiei constă în crearea mecanismelor reale de instruire a formatorilor în vederea prevenirii și combaterii fenomenului corupției în cadrul Organelor Afacerilor Interne al Republicii Moldova.

Scopul mediat al Strategiei constă în instruirea personalului direcțiilor specializate în prevenirea și combaterea corupției prin însușirea metodicilor și tehnicilor noi de investigare și documentare a actelor de corupție; familiarizarea cu cele mai bune practici de modificare a culturii operaționale a personalului MAI.

Scopul final îl constituie ridicarea prestigiului Organelor Afacerilor Interne și deminuirea considerabilă a fenomenului corupției în cadrul Ministerului Afacerilor Interne.

11. **Obiectivele** Strategiei sunt:

- a) Crearea Centrului de informare și documentare a funcționarilor de poliție în domeniul anticorupției, eticii și deontologiei polițienești;
- b) Pregătirea formatorilor (instructorilor) din cadrul Academiei și a direcțiilor specializate ale MAI în domeniul anticorupției, eticii și deontologiei polițienești;
- c) Asigurarea calității instruirii și aplicării Codului de etică și deontologie polițienească în supravegherea, identificarea, prevenirea și combaterea actelor de corupție;
- d) Consolidarea capacităților instituționale ale organelor afacerilor interne;
- e) Prevenirea și curmarea abaterilor deontologice polițienești;
- f) Creșterea gradului de transparență în activitatea Ministerul Afacerilor Interne;
- g) Asigurarea unui parteneriat eficient dintre poliție și comunitate;
- h) Asigurarea supremației legii (identificarea domeniilor afectate, condițiilor care favorizează corupția, prevenirea acesteia și consolidarea sistemului de măsuri pentru detectarea și contracararea fenomenului dat);
- i) Perfectarea propunerilor în vederea perfecționării cadrului legal în conformitate cu cerințele legislației internaționale în domeniul anticorupției;
- j) Asigurarea accesului la informație, promovarea standardelor etice etc.,.

V. Metodele și funcțiile instruirii didactice

12. Realizarea acestor obiective înseamnă, în esență, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție - proces constituit din multiple măsuri și activități exercitate de cadre specializate, împuternicite prin lege. Nivelul de pregătire, competența și profesionalismul acestor cadre va determina,

indubitabil, progresul în contracararea comportamentelor corupționale și minimalizarea consecințelor nefaste ale corupției.

13. În realizarea obiectivelor, sarcinilor **Strategiei** se vor aplica următoarele metode didactice:

- a) **praxiologică** - constituie o tehnică de execuție care conduce la realizarea scopului propus în Strategie. Fiecare acțiune va cuprinde în structura ei funcțională o anumită tehnică de lucru, o modalitate practică sau un mod specific de a acționa;
- b) **cibernetică** - metoda impregnează în structura ei: elemente de programare (a operațiilor, a comportamentelor); elemente de comandă (sau de dirijare a activității) și elemente de retroacțiune (feed-back): metoda este definită astfel ca o modalitate de direcționare a profesorului, însoțită de un control operativ al rezultatelor imediate și de continuă ameliorare sau corectare a acestora, de ajustare a mersului mai departe a procesului de instruire, permite crearea celor mai avansate forme de evaluare a procesului instructiv-didactic;
- c) **funcțională și structurală** - metoda poate fi considerată ca un ansamblu organizat de procedee destinate realizării practice a operațiilor care conduc la atingerea obiectivelor urmărite.

14. Principalele **funcții** ale metodelor didactice sunt:

- **funcția cognitivă** - de conducere spre realizarea unor obiective de cunoaștere și de acțiune întemeiată pe cunoștințe;
- **funcția instrumentală** - servind ca adevărate "unelte" de lucru de care profesorii și audienții (formatorii) se servesc pentru atingerea obiectivelor stabilite;
- **funcția normativă** - de indicare a modului cum anume trebuie să se procedeze, cum să se predea, cum să se învețe, cum să învățăm pe alții;
- **funcția formativ-educativă** – de influențare, concomitent cu îndeplinirea obiectivelor de cunoaștere a unor laturi ale personalității audienților

(formatorilor), ca și cele afectiv motivaționale ori a modurilor de conduită morală, socială etc.

VI. Mecanismul de implementare a strategiei

Pentru implementarea strategiei va fi creat următorul mecanism, al cărui mod de funcționare va fi evaluat pe parcursul următorilor doi ani de la înființare.

15. Prima etapă (perioada anului 2007)

- a) Crearea Centrului de informare și documentare a funcționarilor de poliție în domeniul anticorupției, eticii și deontologiei polițienești;
- b) Formarea și implementarea paginii Web a Centrului;
- c) Desfășurarea unei campanii de informare a societății despre obiectivele, drepturile și obligațiile deontologice ale polițistului, precum și despre acțiunile de prevenire și combatere a corupției prin intermediul publicării de giduri, pliante, recomandări, afișe ce vor intensifica colaborarea societății civile cu organele de drept;
- d) Stabilirea programului de instruire a colaboratorilor antrenați în combaterea actelor de corupție și de etică și deontologie polițienească de către membrii grupurilor de formatori;
- e) Stabilirea grupelor de colaboratori ce urmează a fi antrenați în instruirea anticorupției (grupe de formatori);
- f) Amenajarea spațiilor, dotarea cu mijloace tehnice moderne speciale în vederea instruirii formatorilor în domeniul anticorupției și de etică și deontologie polițienească;
- g) Elaborarea și editarea materialelor didactice (manualul formatorului), cu generalizări pentru instruirea efectivului în vederea prevenirii și combaterii actelor de corupție și de etică și deontologie polițienească;

16. A doua etapă (perioada anului 2008)

- a) Instruirea personalului direcțiilor specializate în combaterea corupției pentru însușirea tehnicilor noi de investigare a actelor de corupție și familiarizarea cu cele mai bune practici de modificare a culturii operaționale a personalului

- b) Instruirea personalului direcțiilor specializate în combaterea corupției privind mecanismele de conlucrare cu instituțiile mass-media;
- c) Organizarea și desfășurarea cursurilor de instruire pentru efectivul subdiviziunilor MAI în vederea aplicării metodelor de combatere a corupției;
- d) Organizarea a patru cicluri regionale de instruire în domeniul eticii și anticorupției;
- e) Organizarea, în comun cu formatorii, a unui seminar de generalizare cu genericul „Îmbunătățirea calității predării și însușirii eticii și deontologiei polițienești”;
- f) Organizarea și desfășurarea unor sondaje sociologice, cu participarea societății civile, referitor la imaginea poliției în societate.

VII. Dispoziții finale și tranzitorii

- 17. Prezenta Strategie se realizează în strictă conformitate cu Programul de acțiuni al MAI prevăzut prin ordinul MAI nr.44 din 14.02.2007, privind implementarea Planului Preliminar de Țară al Republicii Moldova în cadrul Programului SUA „Provocările Mileniului”.
- 18. Prezenta Strategie se aprobă prin ordinul rectorului (comandantului) Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova și intră în vigoare din data semnării ei.
- 19. Prin prezenta Strategie se adoptă programa de instruire a personalului specializat din cadrul MAI în vederea prevenirii unor potențiale acte de corupție în cadrul Organelor Afacerilor Interne (anexa 1).

Programa

privind instruirea cadrelor antrenate în combaterea faptelor de corupție

Tema și subiectele principale	Forma de studiu și numărul de ore		
	prelegeri	seminare	lecții practice
Tema 1. Cadrul normativ al Republicii Moldova referitor la sancționarea corupției 1. Legea Republicii Moldova cu privire la combaterea corupției și protecționismului. 2. Codul penal al Republicii Moldova cu incriminările faptelor de corupție.	2 ore	-	-
Tema 2. Reglementări de drept internațional privind prevenirea și combaterea corupției 1. Principiile directe de prevenire și combatere a corupției. 2. Convenția ONU contra corupției. 3. Convenția penală cu privire la corupție. 4. Convenția civilă cu privire la corupție. 5. Organizații internaționale în prevenirea și combaterea corupției. 6. Programe, de prevenire și combatere, a corupției cu participarea Republicii Moldova.	2 ore	-	-
Tema 3. Infracțiuni de corupție 1. <i>Noțiunea și spectrul infracțiunilor de corupție.</i> 2. <i>Infracțiuni de corupție în sectorul public.</i> 3. <i>Infracțiuni de corupție în sectorul privat.</i> 4. <i>Persoanele pasibile de răspundere penală pentru săvârșirea infracțiunilor de corupție.</i> 5. <i>Modalități faptice de săvârșire a infracțiunilor de corupție.</i> 6. <i>Reguli de încadrare juridică a faptelor de corupție.</i>	2 ore	2 ore	2 ore
Tema 4. Infracțiunea de corupere pasivă 1. Modalități normative și faptice ale coruperii pasive. 2. Subiectul activ al coruperii pasive. 3. Laturile obiectivă și subiectivă ale infracțiunii de corupere pasivă. 4. Spețe de practică judiciară privind infracțiunea de corupere pasivă. 5. Delimitarea coruperii pasive de alte infracțiuni omogene.	2 ore	2 ore	2 ore
Tema 5. Infracțiunea de corupere activă 1. Modalități normative și faptice ale coruperii active. 2. Subiectul activ al coruperii active. 3. Laturile obiectivă și subiectivă ale coruperii active. 4. Cauze speciale care înlătură răspunderea penală a corupătorului. 5. Spețe de practică judiciară privind infracțiunea de corupere activă. 6. Delimitarea coruperii active de alte infracțiuni omogene.	2 ore	2 ore	2 ore

<p>Tema 6. Infracțiunea de trafic de influență</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modalități normative și faptice ale traficului de influență. 2. Subiectul activ al traficului de influență. 2.1. Poziția juridică a vânzătorului de influență. 2.2. Poziția juridică a cumpărătorului de influență. 2.3. Poziția juridică a funcționarului în legătură cu care influența este traficată. 3. Laturile obiectivă și subiectivă ale traficului de influență. 4. Spețe de practică judiciară privind infracțiunea de trafic de influență. 5. Delimitarea traficului de influență de alte infracțiuni omogene. 	2 ore	2 ore	2 ore
<p>Tema 7. Infracțiunea de primire de către funcționar a recompensei ilicite</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modalități normative și faptice de primire de către funcționar a recompensei ilicite 2. Subiectul activ al infracțiunii de primire de către funcționar a recompensei ilicite. 3. Laturile obiectivă și subiectivă ale infracțiunii de primire de către funcționar a recompensei ilicite. 4. Spețe de practică judiciară privind infracțiunea de primire de către funcționar a recompensei ilicite. 5. Delimitarea infracțiunii de primire de către funcționar a recompensei ilicite de alte infracțiuni omogene. 	2 ore	2 ore	2 ore
<p>Tema 8. Infracțiunea de luare de mită</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modalități normative și faptice de luare de mită. 2. Subiectul activ al infracțiunii de luare de mită. 3. Laturile obiectivă și subiectivă ale infracțiunii de luare de mită. 4. Spețe de practică judiciară privind infracțiunea de luare de mită. 5. Delimitarea infracțiunii de luare de mită de alte infracțiuni omogene. 	2 ore	2 ore	2 ore
<p>Tema 9. Infracțiunea de dare de mită</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Modalități normative și faptice de săvârșire a infracțiunii de dare de mită. 2. Subiectul activ al infracțiunii de dare de mită. 3. Latura obiectivă și subiectivă ale infracțiunii de dare de mită. 4. Cauze speciale care înlătură răspunderea penală a mituitondui. 5. Spețe de practică judiciară privind infracțiunea de dare de mită. 6. Delimitarea infracțiunii de dare de mită de alte infracțiuni omogene. 	2 ore	2 ore	-
<p>Tema 10. Provocarea unei infracțiuni de corupție</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Organizarea flagrantului și "înscenarea " unei infracțiuni de corupție. 2. Delimitarea infracțiunilor de corupție de acțiunile de provocare a acestora. 	-	2 ore	-

<p>Tema 11. Organe și autorități cu atribuții în prevenirea și combaterea corupției</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Centrul de Combatere a Crimelor Economice și Corupției. 2. Ministerul Afacerilor Interne. 3. Serviciul de Informații și Securitate 4. Procuratura. 5. Consiliul Coordonator în problemele combaterii criminalității și compției. 6. Alte organe și autorități cu atribuții în domeniul prevenirii și combaterii compției. 7. Delimitarea clară a competențelor. 	2 ore	-	-
<p>Tema 12. Depistarea faptelor de corupție</p> <ol style="list-style-type: none"> I. Măsurile și metodele investigativ-operative de colectare a informațiilor privind faptele de corupție. 2. Sursele de informare privind cazurile de corupție. 3. Reacționarea organului de urmărire penală la informația primară referitor la fapta de corupție săvârșită sau în curs de pregătire ori săvârșire (sesizarea și autosesizarea). 	2 ore	2 ore	2 ore
<p>Tema 13. Documentarea faptelor de corupție</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Identificarea și chestionarea (ascultarea) persoanelor ce dețin informații privitor la fapte de corupție. 2. Depistarea înscrisurilor, documentelor, obiectelor și altor lucruri care pot servi ca mijloc de probă în cazurile de corupție. 3. Fixarea acțiunilor ilicite ale celor bănuți în corupție. 4. Aprecierii juridice a datelor acumulate. 5. Autorizarea măsurilor investigativ-operative de către conducătorul organului, după caz de către procuror sau judecătoria de instrucție. 6. Perfectarea actelor privind rezultatele documentării. 7. Utilizarea materialelor operative în procesul penal; procedura, cerințele și restricții. 	2 ore	2 ore	4 ore
<p>Tema 14. Organizarea și realizarea flagrantului într-un act de corupție (mituire)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ascultarea reclamantului (victimei) și a altor persoane (martori). 2. Consemnarea declarațiilor, înregistrarea fono- sau videomagnetice. 3. Marcarea obiectului coruperii (mitei). 4. Autorizarea controlului transmiterii banilor. 5. Planificarea și efectuarea reținerii în flagrant delict. 6. Percheziția corporală și examinarea corporală a persoanei (persoanelor) reținute. 7. Cercetarea la fața locului, ridicarea de obiecte și înscrisuri, examinarea obiectului coruperii (mitei). 8. Soluționarea problemei privind începerea urmăririi penale. 	2 ore	2 ore	2 ore

<p>Tema 15. Efectuarea urmăririi penale în cazurile de corupție</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Începerea urmăririi penale, perfectarea actelor procedurale, planificarea acțiunilor de urmărire penală. 2. Reținerea (arestarea) făptuitorului (bănuitului). 3. Efectuarea perchezițiilor și ridicărilor, aplicarea măsurilor asigurătorii. 4. Ascultarea martorilor, intermediarului și a altor persoane. 5. Ascultarea bănuitului, participarea apărătorului. 6. Elaborarea versiunilor, problemelor ce trebuie clarificate, precizarea termenelor de rezolvare, nominalizarea executanților, concretizarea și completarea planului de urmărire penală. 7. Ordonarea expertizelor, efectuarea confruntărilor, altor acțiuni de urmărire penală. 8. Punerea sub învinuire (acuzarea), audierea învinuitului. 9. Terminarea urmăririi penale, prezentarea materialelor spre cunoștință învinuitului, apărătorului, întocmirea rechizitoriului și trimiterea cauzei în judecată. 	2 ore	2 ore	4 ore
TOTAL GENERAL 76 ORE	28	24	24

Referințe:

- 1 Constituția Republicii Moldova.
- 2 Codul penal al Republicii Moldova adoptat la 18.04.2002.
- 3 Codul de procedură penală al Republicii Moldova adoptat la 14.03.2003.
- 4 Codul civil al Republicii Moldova adoptat la 06.06.2002.
- 5 Codul cu privire la contravențiile administrative al Republicii Moldova din 29.03.1985, cu modificările și completările operate la 01.01.2005.
- 6 Codul vamal al Republicii Moldova adoptat la 20.07.2000.
- 7 Legea Republicii Moldova privind combaterea corupției și protecționismului, nr. 900-XIII din 27.06.1996.
- 8 Legea Republicii Moldova privind serviciul public, nr. 443-XIII din 04.05.1995.
- 9 Legea Republicii Moldova cu privire la petiționare, nr. 190-XIII din 19.07.1994.
- 10 Legea Republicii Moldova privind accesul la informație, nr. 982-XIV din 11.05.2000.
- 11 Legea Republicii Moldova privind activitatea operativă de investigații, nr. 45-XIII din 12.04.1994.
- 12 Legea Republicii Moldova cu privire la Centrul de Combatere a Crimelor Economice și Corupției, nr. 1104-XV din 06.06.2002.
- 13 Legea Republicii Moldova cu privire la poliție, nr. 416-XII din 18.12.1990.
- 14 Legea Republicii Moldova cu privire la procuratură, nr. 118-XV din 14.08.2003.
- 15 Legea Republicii Moldova privind Serviciul de Informații și Securitate, nr. 753-XIV din 23.12.1999.
- 16 Legea Republicii Moldova privind Curtea de Conturi, nr. 312-XIII din 08.12.1994.

- 17 Legea Republicii Moldova despre ratificarea Convenției civile privind corupția, nr. 542-XV din 19.12.2002.
- 18 Legea Republicii Moldova despre ratificarea Convenției penale privind corupția, nr. 428-XV din 30.10.2003.
- 19 Legea Republicii Moldova despre ratificarea Convenției privind aderarea Republicii Moldova la Grupul de State împotriva corupției, nr. 297-XV din 22.06.2001.
- 20 Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind aprobarea Strategiei Naționale de prevenire și combatere a corupției și a Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei Naționale de prevenire și combatere a corupției, nr. 421-XV din 16.12.2004.
- 21 Hotărârea Guvernului Republicii Moldova privind Programul de stat de combatere a criminalității și corupției pentru anii 2002-2005, nr. 1693 din 27.12.2002.
- 22 Decretul Președintelui Republicii Moldova privind aprobarea Regulamentului Consiliului coordonator în problemele combaterii corupției și criminalității, nr. 23 8-III din 21.09.2001.
- 23 T. Osoianu, V. Orîndaș. *Procedura penală*. - Chișinău, 2004.
- 24 G. Curschi, V. Gurin, V. Cușnir, M. Avram. *Jurisprudența privind infracțiunile de corupție*. - Chișinău, 2003.
- 25 V. Cușnir. *Corupția: reglementări de drept, activități de prevenire și combatere*. - Chișinău, 1999.